

NOTA DE FUNDAMENTARE

la proiectul de hotărâre a Guvernului cu privire la aprobarea Schemei de ajutor de stat regional pentru întreprinderile din Zonele Economice Libere din Republica Moldova

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ
<p>Proiectul hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea Schemei de ajutor de stat regional pentru întreprinderile din Zonele Economice Libere din Republica Moldova a fost elaborat în temeiul art. 13 alin. (2) din Legea nr.440/2001 cu privire la zonele economice libere, art. 49 din Codul Fiscal al Republicii Moldova nr. 1163/1997 și art. 5 alin. (1) litera j) din Legea nr. 139/2012 cuprindând ajutorul de stat.</p> <p>Totodată, proiectul hotărârii de Guvern prenotate este elaborată în contextul angajamentelor asumate prin articolul 341(3) din Acordul de Asociere Uniunea Europeană-Republica Moldova, care prevede <i>inter alia</i> că: „Toate schemele de ajutoare de stat [...] se aliniază în termen de optani de la data intrării în vigoare a prezentului acord. [...], perioada de aliniere se prelungește cu o perioadă maximă de până la zece ani de la data intrării în vigoare a prezentului acord cu privire la schemele de ajutoare de stat instituite în temeiul Legii Republicii Moldova cu privire la zonele economice libere nr. 440-XV din 27 iulie 2001.”</p>
2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative
<p>Zonele Economice Libere (ZEL) din Republica Moldova au fost create în contextul <i>delocalizării</i> producției industriale și extinderii platformelor investiționale cu regimuri speciale (vamale și fiscale) în economiile emergente și cele în tranziție, care au marcat economia mondială la confluența secolelor XX-XXI. După ce la mijlocul anilor 1990 sunt create primele Zone ale Antreprenoriatului Liber (ZAL), în care mai multe întreprinderi autohtone încercau să depășească dificultățile tranziției și să devină competitive într-o piață concurențială globală, grație facilităților fiscale și vamale, relansarea activității industriale pe aceste platforme investiționale începe odată cu adoptarea Legii nr.440/2001 cu privire la zonele economice libere.</p> <p>Pe teritoriul Republicii Moldova activează 6 zone economice libere (zone ale antreprenoriatului liber), care conform situației de la 31 decembrie 2023, raportau următorii indicatori economici:</p> <ul style="list-style-type: none">• Numărul rezidenților – 258.• Stocul de investiții realizate de către rezidenți – 586,1 mil. dolari SUA.• Numărul angajaților rezidenților – cca 16.000 persoane.• Valoarea totală a impozitelor și altor plăți obligatorii – 1105,2 mil. lei sau cu 27,8% mai mult comparativ cu anul 2022. <p>Investițiile și locurile de muncă conexe au fost stimulate în mare măsură de facilitățile fiscale acordate rezidenților zonelor economice libere, facilitățile fiscale care au fost introduse în art. 49 din Codul fiscal nr. 1163/1997 și presupun scutiri aferente impozitului pe venitul rezidenților zonelor economice libere în proporție de 25%/50%/100%, după caz.</p> <p>Legea nr. 440/2001 cu privire la zonele economice libere, implicit facilitățile fiscale introduse în art. 49 din Codul fiscal nr. 1163/1997, au fost în mare măsură inspirate din Legea</p>

nr. 1451/1993 privind zonele antreprenoriatului liber, în timp cadrul normativ național în materie de concurență și ajutor de stat, aliniat la *aquis*-ul UE, se dezvoltă un deceniu mai târziu și anume odată cu adoptarea Legii concurenței nr. 183/2012 și Legii nr. 183/2012 cu privire la ajutorul de stat. În această ordine de idei, contrar prevederilor cadrului normativ național menționat supra, aliniat în mare măsură la normele UE în materie de concurență și ajutor de stat, ajutorul de stat sub forma facilităților fiscale aferente scutirilor la impozitul pe venit este acordat „din oficiu” tuturor rezidenților zonelor economice libere, indiferent de genul de activitate sau proiectele investiționale realizate, este acordat fără notificarea corespunzătoare la Consiliul Concurenței, este nelimitat în timp și fără respectarea regulilor cu privire la guvernanță și intensitate.

Totodată, faptul că ajutorul de stat în zonele economice libere, sub forma scutirilor aferente impozitului pe venit, este acordat nelimitat în timp și indiferent de genurile de activitate ale agenților economici, conduc la denaturarea concurenței pe anumite piețe/sectoare ale economiei naționale, cum sunt *inter alia*: activitățile comerciale externe (reexport), industria producției dealcool, industria electronică, industria componentelor auto etc.

În contextul negocierilor pe marginea Acordului de Asociere Uniunea Europeană-Republica Moldova, implicit a Acordului de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător, a fost consolidat cadrul normativ național în materie de concurență și, în același timp, au fost setate angajamentele Republicii Moldova de a alinia schemele de ajutor de stat existente la normele UE. Totodată, date fiind garanțiile de stat existente la alin (2) art. 13 din Legea nr. 440/2001 și anume – *În cazul în care sunt adoptate legi noi care înrăutățesc condițiile de activitate a rezidenților în ceea ce privește regimurile vamal, fiscal și alte regimuri prevăzute de legile referitoare la activitatea zonelor libere, rezidenții sunt în drept, pe parcursul unei perioade de 10 ani, dar care nu va depăși termenul de funcționare a zonei libere concrete, să activeze conform prevederilor legilor în vigoare până la data punerii în aplicare a noilor legi* – Guvernul Republicii Moldova a negociat o perioadă tranzitorie de 10 ani de aliniere a schemei de ajutor de stat în zonele economice libere. Din moment ce Acordul de Asociere Uniunea Europeană-Republica Moldova a intrat în vigoare la data de 1 septembrie 2014, schema de ajutor de stat în zonele economice libere trebuie aliniată la *aquis*-ul UE până la data de 1 septembrie 2024.

Pentru respectarea angajamentului din cadrul Acordului de Asociere Uniunea Europeană-Republica Moldova, precum și în vederea asigurării unui mediu concurențial normal, conform prevederilor Legii nr. 139/2012, a fost inițial modificat cadrul normativ primar prin Legea nr. 212/2024 (MO 355-357, art. 543) – temeiul legal pentru proiectul de hotărâre de Guvern schema de ajutor de stat cu privire la aprobarea Schemei de ajutor de stat regional pentru întreprinderile din Zonele Economice Libere din Republica Moldova.

Aprobarea proiectului hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea Schemei de ajutor de stat regional pentru întreprinderile din Zonele Economice Libere din Republica Moldova este etapă finală în alinierea cadrului normativ cu privire la ajutorul de stat acordat rezidenților zonelor economice libere la normele Uniunii Europene.

În conformitate cu modificările la cadrul normativ și dezvoltate în Schema de ajutor de stat, ajutorul de stat sub forma scutirilor la impozitul pe venitul rezidenților nu este oferit necondiționat rezidenților zonelor economice libere, dar în funcție de volumul investițiilor și respectând intensitatea specifică schemelor de ajutor de stat regional.

Proiectul schemei de ajutor de stat regional pentru întreprinderile din Zonele Economice Libere din Republica Moldova a fost notificat Consiliului Concurenței, notificare confirmată prin demersul nr. ASER-04/411-1235 din 14.08.2024.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea Schemei de ajutor de stat regional pentru întreprinderile din Zonele Economice Libere din Republica Moldova conține Schema de ajutorde stat aliniată parțial la normele Uniunii Europene, implicit:

- Obiectiv.
- Domeniu de aplicare.
- Buget și perioadă valabilitate schemă.
- Criterii de eligibilitate beneficiari și cheltuieli.
- Calculul intensității.
- Modalitatea de acordare a ajutorului de stat.
- Mecanisme de monitorizare și recuperare a ajutoarelor.

Prevederile esențiale ale schemei de ajutor de stat:

- **Investițiile pentru stabilirea valorii intensității ajutorului de stat** acordat fiecărui beneficiar – nu cele din viitor (efectul stimulat), dar, odată ce rezidenții zonelor economice libere au realizat investiții. Vor fi eligibile costuri cu **investițiile în active corporale și necorporale**, localizate în zonele economice libere din Republica Moldova și înregistrate în evidențele întreprinderii.
- **Intensitatea maximă** a ajutorului de stat acordat în baza prezentei scheme (raportul dintre investiții și ajutorul de stat), calculată ca procent din valoarea cheltuielilor eligibile, nu va depăși pragul de **50%**.
- **Măsurile de sprijin** acordate în cadrul prezentei scheme constau în **scutiri de la plata impozitului pe venit** (cum sunt prevăzute la art. 49 din Codul fiscal):
- **Durata schemei** – 10 ani, respectând intensitatea ajutorului de stat.
- **Furnizorul** – MDED, prin intermediul Administrațiilor Zonelor Economice Libere.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Opțiunea I (alternativă): Schema de ajutor de stat cu prevederile esențiale din Opțiunea selectată, cu singura excepție:

- **Durata schemei** – până la 1 ianuarie 2030, respectând intensitatea ajutorului de stat.

Opțiunea I nu consideră garanțiile de stat, statuate la art. 13 din Legea nr. 440/2001 cu privire la zonele economice libere, drept pentru care negocierile cu Comisia Europeană au însemnat solicitarea extinderii termenului pentru 10 ani.

Opțiunea II (alternativă): Schema de ajutor de stat cu prevederile esențiale din Opțiunea selectată, cu singura excepție:

- **Setarea efectului stimulat** - Investițiile pentru stabilirea valorii intensității ajutorului de stat considerate eligibile: costuri cu investițiile în active corporale și necorporale, localizate în zonele economice libere din Republica Moldova și înregistrate în evidențele întreprinderii.

Opțiunea II nu consideră garanțiile de stat, statuate la art. 13 din Legea nr. 440/2001 cu privire la zonele economice libere, odată ce condiționează acordarea ajutorului de stat de investițiile viitoare ale rezidenților zonelor economice libere (în condițiile în care rezidenții au realizat dejaproiecte investiționale), drept pentru care negocierile cu Comisia Europeană au însemnat solicitarea derogării de la „efectul stimulat”.

4. Analiza impactului de reglementare
4.1. Impactul asupra sectorului public
<p>În rezultatul implementării modificărilor propuse de proiect, se estimează un impact pozitiv asupra sectorului public, în mod particular:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Imaginea de stat candidat la aderare la Uniunea Europeană care respectă angajamentele asumate prin Acordul de Asociere, esențială pentru avansarea negocierilor de aderare. • Imaginea de stat care respectă garanțiile acordate investitorilor ce realizează proiecte investiționale și creează locuri de muncă, esențială pentru atragerea noilor investitori și creșterea investițiilor private (străine și autohtone) în economia națională. • Îmbunătățirea guvernantei și administrării ajutorului de stat, esențiale pentru consolidarea mediului concurențial în economia Republicii Moldova.
4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative
<p><i>Impact financiar maxim estimat:</i></p> <p>Dat fiind faptul că măsura de sprijin, care va fi acordată în cadrul schemei de ajutor de stat menționate supra, constă în scutiri de plată a impozitului pe venit, în conformitate cu prevederile art. 49 din Codul Fiscal al Republicii Moldova, la Bugetul de Stat nu vor fi acumulate circa 200 milioane MDL anual. Astfel, pentru întreaga durată de aplicare a schemei (10 ani), bugetul total al schemei de ajutor de stat va constitui 2 miliarde MDL.</p>
4.3. Impactul asupra sectorului privat
<p><i>Costuri:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Costurile desfășurării afacerilor vor crește pentru rezidenții zonelor economice libere care nu au realizat investiții în zonele economice libere și/sau au depășit intensitatea maximă a ajutorului de stat (potențiali 4,5% +35%). • Există probabilitatea ca rezidenții ZEL-urilor care n-au realizat investiții în zonele economice libere și/sau au depășit intensitatea maximă a ajutorului de stat să invoce garanțiile acordate în conformitate cu art. 13, alineatul (2) din Legea nr. 440/2001, cu potențial impact asupra cheltuielilor publice. <p><i>Beneficii:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Acordarea ajutorului de stat rezidenților zonelor economice libere în conformitate cu prevederile Legii nr. 139/2012. • Respectarea angajamentelor asumate prin semnarea și ratificarea unui Tratat internațional – Acordul de Asociere Uniunea Europeană-Republica Moldova. • Proiectul contribuie esențial la asigurarea unui mediu concurențial pe piața internă.
4.4. Impactul social
4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal
Nu este aplicabil.
4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen
Nu este aplicabil.
4.5. Impactul asupra mediului
Nu este aplicabil.
4.6. Alte impacturi și informații relevante
Nu este aplicabil.

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE
5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională
Nu este aplicabil. Prezentul proiect de act normativ nu presupune armonizarea legislației Republicii Moldova la normele și directivele Uniunii Europene, odată ce <i>aquis</i> -ul UE în materie de concurență este transpus în Legea concurenței nr. 183/2012 și în Legea nr. 139/2012 cu privire la ajutorul de stat, precum și în Regulamentele și documentele de ordine internă ale Consiliului Concurenței.
5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE
Proiectul hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea Schemei de ajutor de stat regional pentru întreprinderile din Zonele Economice Libere din Republica Moldova aliniază schema de ajutor de stat din zonele economice libere la normele UE și cadrul normativ național cu privire la ajutorul de stat. Schema de ajutor de stat regional pentru întreprinderile din Zonele Economice Libere este aliniată la <i>aquis</i> -ul UE relevant, cu excepția „efectului stimulativ”.
6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ
În conformitate cu prevederile Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional, pe site-ul web oficial al MDED a fost plasat anunțul privind inițierea elaborării proiectului de hotărârea Guvernului (www.mded.gov.md).
Ulterior, proiectul de hotărâre după înregistrare la Cancelaria de Stat va fi plasat pe pagina weba MDED la compartimentul „ <i>Transparență decizională</i> ”, subcompartimentul „ <i>Anunțuri privind consultările publice</i> ”, inclusiv pe platforma www.particip.gov.md , pentru a se asigura procesul de consultare cu societatea civilă, partenerii sociali, mediul academic, asociațiile profesionale, autoritățile administrației publice etc.
7. Concluziile expertizelor
Potrivit art.34 alin. (1), art. 36 și art. 37 din Legea 100/2017 cu privire la actele normative, proiectul hotărârii Guvernului va fi remis Ministerului Justiției și centrului Național Anticorupție pentru a fi supus expertizei juridice și anticorupție.
8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent
Aprobarea prezentei hotărâri nu necesită modificarea sau aprobarea altor acte normative.
9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ
Implementarea prevederilor prezentei hotărâri va fi realizată de către Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării (în calitate de furnizor de ajutor de stat) și Administrațiile zonelor economice libere (în calitate de administrator ai ajutorului de stat).
Proiectul de hotărâre de Guvern, implicit Schema de ajutor de stat, conține un mecanism de monitorizare, raportare și recuperare a ajutorului de stat, cu responsabilitățile definite ale Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării și Administrațiile zonelor economice libere.
Schema de ajutor de stat trebuie să intre în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, reieșind din prevederile Acordului de Asociere UE-RM, dar nu mai târziu de 1 septembrie 2024.